

Alja Fabjan¹

Spolna promiskuiteta pri mladostnikih v luči njihovega odnosa s starši in stila navezanosti

*Sexual promiscuity among adolescents in light of their
relationship with parents and attachment style*

Povzetek

Mladostništvo je obdobje velikih sprememb, tako na fizični, kot tudi na čustveni ravni. Spremembe v možganih vplivajo na mladostnikovo razmišljanje, čutenje, vedenje, na njegovo doživljanje odnosov ter funkcioniranje v njih, pospešeno pa se razvijajo tudi spolni organi, kar povzroča spremembe na hormonski ravni, s tem pa večjo usmerjenost pozornosti na spolnost in posledično povečane možnosti za nastanek različnih rizičnih vedenj, vključno s spolno promiskuiteto. Psihološko ozadje spolne promiskuitete, ki se povezuje, oziroma razširja, s pojmom socioseksualne orientiranosti, lahko osvetljujemo skozi različne dejavnike. Namen raziskave je osvetliti področje povezav med spolno promiskuiteto pri mladostnikih ter njihovim odnosom s starši in stili navezanosti. V kvantitativni raziskavi je sodelovalo 307 slovenskih mladostnikov in mladostnic, starih od 18 do 24 let, uporabljeni so bili vprašalniki SOI-R, RQ, in IPPA. Stopnja spolne promiskuitete pri mladostnikih, se je izkazala za bolj povezano s kvaliteto odnosa z mamo, kot z očetom, saj so se mladostniki, ki so izrazili večje zadovoljstvo glede komunikacije z mamo, ter v odnosu z njo poročali o večjem zaupanju in manjši odtujenosti, izkazali za manj spolno promiskuitetne. Razlika med varno in ne-varno navezanostjo se ni izkazala za dejavnik, povezan s stopnjo spolne promiskuitete pri mladih. Raziskava odpira široko polje možnosti za nadaljnje raziskovanje, tako v širšem smislu, kjer bi pojem spolne promiskuitete med mladimi lahko preučevali v luči verskih, kulturnih in socioekonomskih

¹ Dr. Alja Fabjan, univ. dipl. politologinja, integrativna psihoterapevka in supervizorka, doktorica zakonske in družinske terapije ter predavateljica na Univerzi Sigmunda Freuda - podružnica Ljubljana, aljafabjan@gmail.com
Dr. Alja Fabjan, integrative psychotherapist and supervisor, a Doctor of Marriage and Family Therapy, and a lecturer at the Sigmund Freud University Vienna - Ljubljana branch

dejavnikov, kot tudi v ožjem smislu, kjer bi se lahko bolj podrobno osredotočili na vpliv očetove vloge na mladostnikov odnos do spolnosti.

Ključne besede: spolna promiskuiteta, mladostniki, odnos s starši, stili navezanosti

Abstract

Adolescence is a period of great changes, both physically and emotionally. Changes in the brain affect the adolescent's thinking, feelings, behavior, as well as their perception of relationships and functioning within them. The sexual organs also develop rapidly, leading to hormonal changes and an increased focus on sexuality, which consequently raises the likelihood of engaging in various risky behaviors, including sexual promiscuity. The psychological background of sexual promiscuity, which is associated with or expanded by the concept of sociosexual orientation, can be illuminated through various factors. The aim of this research is to shed light on the connections between sexual promiscuity in adolescents and their relationships with their parents, as well as their attachment styles. The quantitative study involved 307 Slovenian adolescents, aged 18 to 24, and used the SOI-R, RQ, and the IPPA questionnaires. The level of sexual promiscuity in adolescents was found to be more closely related to the quality of the relationship between the adolescent and their mother than their father. Adolescents who expressed greater satisfaction with communication with their mother, greater trust and less alienation in their relationship with her, were found to be less sexually promiscuous. The difference between secure and insecure attachment did not prove to be a factor associated with the level of sexual promiscuity in young people. The research opens up a wide range of possibilities for further exploration, both in a broader sense, where the concept of sexual promiscuity among young people could be studied in light of religious, cultural, and socio-economic factors, as well as in a narrower sense, where a more detailed focus could be placed on the influence of the father's role on the adolescent's attitude toward sexuality.

Key words: sexual promiscuity, adolescents, relationship with parents, attachment styles

Extended abstract

1. Introduction

1.1. Sexual Promiscuity in Adolescence

The background of sexual promiscuity, which involves engaging in frequent sexual intercourse with different partners, can be explained through the interplay of various psychological factors. One of the earliest theories on sexual promiscuity, the psychoanalytic explanation, attributes it to addiction as a result of an intrapsychic conflict between libido and aggression (Freud, 1938). Some explanations view sexual promiscuity as a defense against painful feelings (Giugliano, 2003), or as compensation for a weaker psychological structure, such as in narcissistic personality disorder, where sexuality is used to boost self-esteem and reduce anxiety (Kohut, 1971). Often, sexual promiscuity is seen as a consequence of childhood sexual abuse and is explained as part of post-traumatic stress disorder and dissociative disorder (Elmone, Lingg, & Schwartz, 1996).

The concept of sexual promiscuity is linked and extended to the concept of sociosexual orientation, introduced by Gangestad and Simpson (1990). This refers to a personality dimension that relates to individuals' behaviors regarding sexuality, their attitudes towards sex, and the varying strength of desire or fantasies about individuals outside a potential romantic relationship. Individuals are positioned on a continuum between two poles: on one side is restricted (or more limited) sociosexual orientation, and on the other, unrestricted, or permissive (less limited) sociosexual orientation. Those with more restricted sociosexual orientation tend to engage in sexual relationships almost exclusively within the framework of a committed, long-term partnership, valuing emotional closeness, and leaning towards monogamy. In contrast, others are more likely to engage in shorter-term relationships, which may be purely sexual in nature, frequently changing sexual partners, and not conditioning their sexuality on commitment or emotional closeness, thus displaying sexually promiscuous behavior.

During adolescence, not only the brain but also the sexual organs undergo accelerated development, resulting in hormonal changes, an increased awareness of one's sexuality, and more attention being paid to this aspect of life. Research shows that the transition period from adolescence to adulthood is the stage in life when the most experimentation with sexuality occurs, and when individuals engage in the highest number of „casual“ sexual encounters (Lyons et al., 2015).

Cooper, Shapiro, and Powers (1998) focused on the motivation and functions of problematic or promiscuous sexual behaviors in adolescents in their extensive research. They emphasize the point that sexual behavior satisfies various psychological needs. Through their sexual behavior, individuals may avoid unpleasant feelings of rejection from others or seek pleasurable feelings of psychological satisfaction. If their sexual behavior is driven by their own desires and needs, they may use it to affirm their identity or attractiveness and boost their self-esteem. However, if their motivation is based on the perspective of others, their sexual behavior may be aimed at achieving a sense of intimacy and connection with another person or be shaped by the desire to receive approval or admiration, particularly from peers.

1.2. **Quality of Parent-Child Relationships and Sexual Promiscuity in Adolescents**

When considering the psychological foundations of sexual promiscuity in youth, we must not overlook the influence of peers. However, studies have shown that peers have a lesser negative impact on adolescents who are more strongly connected with their parents (Hampton et al., 2005). Adolescents who have loving and warm relationships with their parents and are more securely attached to them are more likely to delay their first sexual encounter (Meschke et al., 2000). Parents of sexually promiscuous adolescents are believed to be less available to their children, offer less support and supervision, and have less ability to effectively resolve conflicts (Biglan et al., 1990). Regular and high-quality communication about sexuality between parents and adolescents extends the time until the adolescent's first sexual experience and minimises risky behavior in this area, especially when mutual trust is present in the relationship (Ryan, Roman & Okwany, 2015).

1.3. **Attachment Styles and Sexual Promiscuity in Adolescents**

The experiences children have in relationships with their parents or caregivers are internalized and later used as a basis for forming relationships and behavior in interpersonal interactions during adulthood (Hazan & Shaver, 1987). Bartholomew and Horowitz (1991) describe four different attachment styles in adulthood: secure, preoccupied, dismissive-avoidant, and fearful-avoidant, with the latter three grouped under the term insecure attachment styles.

Individual differences in attachment styles are related to the way romantic and sexual relationships are formed and maintained—even during adolescence. Furman (2001) found that cognitive representations and beliefs about relationships with parents and peers are transferred to relationships with potential

romantic and sexual partners. Individuals with a secure attachment style are more likely to believe that sexual activity should take place within committed relationships, while individuals with an avoidant attachment style are more likely to engage in sexual activity without emotional involvement or outside of relationships, as a way to avoid emotional intimacy (Brennan & Shaver, 1995; Simpson & Gangestad, 1991). Adolescents with both avoidant and preoccupied attachment styles have more often reported sexual activity with strangers compared to their securely attached peers.

Preoccupied adolescent girls tend to have their first sexual experiences at a younger age and exhibit higher rates of pregnancy. In general, adolescents with insecure attachment styles are more likely to engage in short-term sexual encounters and less likely to use contraception (Cooper, Collins & Shaver, 1998). However, other studies present a slightly different picture, suggesting that there may not be significant differences in the number of sexual partners between securely and insecurely attached adolescents. In fact, some findings show that girls with anxious attachment and boys with secure attachment report the most sexual experiences compared to other attachment styles (Tracy et al., 2001). Some studies even reject any link between sexual promiscuity and attachment style in adolescents (Feeney et al., 2000; Kershaw et al., 2007).

2. **Methodology**

2.1. **Purpose of the Research and Hypotheses**

The purpose of this research is to examine the relationship between adolescent sexual promiscuity, or their sociosexual orientation, the quality of their relationship with parents, and their attachment style. The main research question is as follows: "Is there a relationship between the quality of the relationship with parents, different attachment styles, and sexual promiscuity or sociosexual orientation in adolescents?"

The hypotheses to be tested using quantitative research methods are:

H1: Adolescents who experience a higher level of alienation in relation to their parents exhibit a more permissive sociosexual orientation.

H2: Adolescents who report greater satisfaction with communication with their parents exhibit a more restricted sociosexual orientation.

H3: Adolescents who have a more trusting relationship with their parents exhibit a more restricted sociosexual orientation.

H4: Adolescents with a secure attachment style have a more restricted sociosexual orientation compared to those with an insecure attachment style.

2.2. Participants

The quantitative part of the study included 307 Slovenian adolescents, aged between 18 and 24. Among them, 215 (70%) were female and 92 (30%) were male. The age distribution of participants shows that the smallest number were aged 18 (7.8%) and 19 (7.2%), 11.7% were 20 years old, 8.8% were 21, 12.7% were 22, 17.9% were 23, and the largest share (33.9%) were 24 years old. Participation in the study was anonymous, and participants did not receive any compensation for their involvement. The research was approved by the Medical Ethics Committee of the Republic of Slovenia.

2.3. Questionnaires

The quantitative part of the study was based on responses to a questionnaire that combined three different questionnaires in whole or in part.

To examine sexual promiscuity, the "Revised Sociosexual Orientation Inventory" (SOI-R) was used, along with an additional question regarding the total number of sexual partners. As explained in the theoretical introduction, the term sociosexual orientation is, in a way, synonymous with sexual promiscuity, as it expands its behavioral aspect by including attitudes toward sexuality and sexual desire or fantasies involving individuals outside of a romantic relationship. These aspects also indicate a promiscuous orientation. With this in mind, the SOI-R was deemed most suitable for measuring sexual promiscuity, as it encompasses dimensions often omitted by other questionnaires.

To maintain clarity and consistency, the term "sociosexual orientation" is used throughout the hypotheses, results, and discussion sections, while in other parts of the paper, the term "sexual promiscuity" is used.

To assess the predominant attachment style, the "Relationship Questionnaire" (RQ) by Kim Bartholomew and Leonard M. Horowitz (1991) was used. It was chosen for its simplicity, clarity, and its ability to address the core characteristics of different attachment styles, making it particularly suitable for assessing attachment styles in adolescents. The questionnaire measures both the predominant attachment style and the extent to which individuals express the four styles of attachment: secure, preoccupied, fearful-avoidant, and dismissive-avoidant.

To gather information about the quality of the relationship with parents, the first two parts of the "Inventory of Parent and Peer Attachment" (IPPA) by Armsden and Greenberg (1987) were used. This questionnaire was specifically designed for adolescents and young adults (Gullone & Robinson, 2005). The questionnaire is divided into three sections: the first focuses on the relationship with the mother, the second on the father, and the third on peers. The third

section was omitted, as it is not relevant to the focus of the study, which centers on the primary family and relationships within it.

2.4. Procedure

The questionnaire was published on the online platform „1ka“, through which 205 adolescents submitted their responses, while the remaining participants completed the questionnaire in physical form; these were conveniently selected adolescents—students from two faculties in Ljubljana. Only fully completed questionnaires were included in the analysis. The questionnaires were processed using SPSS version 25. Before testing each hypothesis, the normality of the distribution of variables was assessed using the Kolmogorov-Smirnov test. For all variables, the assumption of normal distribution was violated; therefore, non-parametric methods were used in the subsequent analyses. To test hypotheses regarding correlations, Spearman's rank correlation coefficient was applied, while hypotheses involving group comparisons were tested using the Mann-Whitney U test.

3. Results and discussion

The primary focus of this study was on adolescents and the degree of their sexual promiscuity in relation to two psychological factors: attachment styles and the quality of the relationship with parents, which includes trust, alienation, and communication quality within that relationship.

When testing H1, namely: "Adolescents who experience a higher level of alienation in relation to their parents are more permissively sociosexually oriented", a connection was confirmed between a greater sense of alienation from the mother and a more permissive sociosexual orientation, as well as increased sexual desire toward individuals with whom the adolescents are not in a romantic relationship. No statistically significant correlation was confirmed between the level of alienation from the father and the adolescents' sociosexual orientation.

Most international studies point to a connection between stronger parent-child bonds—or lower levels of alienation—and lower levels of sexual promiscuity among adolescents (Ferić-Šlehan & Bašić, 2007; Fermani et al., 2019; Hampton et al., 2005; Meschke et al., 2000; Pillay, 1998; Ryan, Roman & Okwany, 2015; Zimmer-Gembeck & Helfand, 2008).

When testing H2, namely: "Adolescents who express greater satisfaction with communication with their parents are more restrictively sociosexually oriented," statistically significant correlations were found, again, only in the

relationship with the mother. Satisfaction with communication with the mother was associated with a more restricted general sociosexual orientation, more conservative attitudes toward sexuality, and lower levels of sexual desire for people outside of a committed relationship.

Numerous other studies also confirm the important impact of quality communication with parents on lower levels of sexual promiscuity (Berger et al., 2005; Biglan et al., 1990; Fasula, Miller & Wiener, 2007; Ferić-Šlehan & Bašić, 2007; Freitag et al., 1996; Haffner, 2000; Hazan & Shaver, 1994; Overbeek, 2018; Rowatt, 2001; Ryan, Roman & Okwany, 2015), with some specifically highlighting the influence of conversations with mothers about sexual risks (Hutchinson, Jemmott, Jemmott, Braverman & Fong, 2003).

A similar trend was found with the third aspect of the parent-child relationship, trust, when testing H3, namely: "Adolescents who have a more trusting relationship with their parents are more restrictively sociosexually oriented". Here too, calculations did not show statistically significant correlations between trust in the father and sociosexual orientation. However, correlations were found between trust in the mother and overall sociosexual orientation, as well as with the "behavior" and "desire" subdimensions, and the total number of sexual partners. The more trust adolescents reported feeling toward their mother, the more restricted their orientation toward sexuality, and the fewer sexual partners they had.

Other studies confirm that a higher level of trust between adolescents and parents is associated with later sexual initiation, less risky sexual behavior, and therefore lower sexual promiscuity, along with a higher likelihood of contraceptive use (Bedard-Thomas et al., 2019; Smetana, 2010; Ryan, Roman & Okwany, 2015).

The greater significance of the mother-child relationship—compared to the father-child relationship—on the occurrence of sexual promiscuity among adolescents, as confirmed across all three hypotheses related to parental relationship quality, is also supported by other research (Barman-Adhikari et al., 2014; Cugmas, 2011; Fermani et al., 2019; Laursen & Collins, 2004; Lieberman, Doyle & Markiewicz, 1999). A Slovenian study from 2016 showed that the role of the mother is becoming increasingly important for young people in both instrumental and emotional terms, as she often takes on the role of therapist and emotional support provider for the adolescent (Rener, 2006).

While the first three hypotheses were partially confirmed, the fourth had to be entirely rejected. When testing H4, namely: "Adolescents with a secure attachment style have a more restrictive sociosexual orientation compared to adolescents with an insecure attachment style," the results did not show

statistically significant differences in sociosexual orientation between adolescents with secure and insecure attachment styles. Correlations between specific aspects of sociosexual orientation even suggest that adolescents with a secure attachment style behave more permissively in sexual contexts and report a higher number of sexual partners than those with insecure attachment styles. A more restricted sociosexual orientation was associated with a secure attachment style only in the "desire" dimension, meaning that securely attached adolescents reported fewer sexual fantasies about individuals outside of a romantic relationship.

This finding is surprising, as the majority of existing research paints a different picture, typically associating secure attachment with lower levels of sexual promiscuity in both adults (Allen & Baucom, 2004; Bogaert & Sadava, 2002; Brennan & Shaver, 1995; Cooper et al., 2006; Cooper, Shapiro & Powers, 1998; Hazan, Campa & Gur-Yaish, 2006; Mikl & Živko, 2016; Simpson & Gangestad, 1991) and adolescents (Berger et al., 2005; Cooper, Collins & Shaver, 1998; Paul, McManus & Hayes, 2000; Tisovec, Kovačević & Golob, 2011). However, some studies portray a slightly different picture. Some (Feeney et al., 2000; Kershaw et al., 2007) do not show increased levels of sexual promiscuity among adolescents with avoidant attachment style; in fact, they report lower levels of sexual activity overall, as avoiding sex can also be a way of avoiding intimacy. One study (Tracy et al., 2001) found that preoccupied girls and securely attached boys had the most sexual experiences in early adolescence, while others associated greater sexual promiscuity with both genders among preoccupied adolescents (Scharfe & Eldredge, 2001).

This study has some limitations. The sample in both parts may be considered gender-biased, as females made up the majority (70%). Since most responses were collected through an online platform, questions about the representativeness of the sample arise—it's possible that individuals who deviate from the average in this area were more likely to participate. It's also worth questioning the equation of sociosexual orientation with sexual promiscuity, as the former is a broader concept that includes attitudes and sexual desire, in addition to the behavioral component, to which the term "sexual promiscuity" typically refers.

4.

Conclusion

The main finding of the study is that the quality of the relationship with the mother is more strongly associated with the level of sexual promiscuity in adolescents than the relationship with the father. Adolescents who reported

greater satisfaction with communication with their mother, as well as higher levels of trust and lower levels of alienation in that relationship, were found to be less sexually promiscuous. The comparison between secure and insecure attachment styles did not emerge as a significant factor related to sexual promiscuity in young people.

Sexual promiscuity among adolescents is a relatively under-researched area in Slovenia. Studies like the present one help to shed light on this topic, gradually revealing its complexity and making a valuable contribution to both the academic literature and practical applications. Attitudes toward sexuality are closely connected with physical and psychological well-being, as well as the quality of interpersonal relationships. Therefore, diverse perspectives and reflections—both preventive and therapeutic—are always welcome. The findings can be useful in psychotherapeutic and counseling work with both adolescents and families, especially as sexuality is often a topic where many parents would benefit from more information on what adolescents are experiencing, and guidance on how to effectively communicate with them about this subject.

We believe it is safe to conclude that sexual promiscuity—as well as the quality of interpersonal relationships in general—is influenced by a wide range of factors, or rather, an interplay of these different factors. This indicates a strong need for continued research in this field.

Within the scope of adolescent-parent relationships, it may be especially interesting to further examine the role of the father in shaping adolescents' attitudes toward sexuality. Other potential influences on sexual promiscuity could also be explored, such as parents' attitudes toward sex and promiscuity, and more broadly, the role of religious, cultural, and socioeconomic factors. In terms of attachment styles and their possible connection to sexual promiscuity, future studies could investigate differences in the intensity of specific attachment styles and their influence on sexual behavior, or approach the topic using various qualitative research methods.

1. Uvod

1.1. **Spolna promiskuiteta v mladostništvu**

Ozadje spolne promiskuitete, prakticiranja pogostih spolnih odnosov z različnimi partnerji, lahko razlagamo skozi preplet različnih psiholoških dejavnikov. Ena izmed prvih teorij o spolni promiskuiteti, psihoanalitična razlaga, jo pojasni skozi prizmo zasvojenosti, kot posledico intrapsihičnega konflikta med libidom in agresijo (Freud, 1938). Nekateri spolno promiskuiteto pojasnjujejo kot obrambo pred bolečimi občutki (Giugliano, 2003), oziroma kot kompenzacijo pri šibkejši psihični strukturi, na primer pri narcisistični osebnostni motnji, kjer se spolnost izrablja za dvig samozavesti in zmanjševanje anksioznosti (Kohut, 1971). Pogosto se spolna promiskuiteta potrjuje kot posledica spolnih zlorab v otroštvu in se razlaga kot del posttravmatske stresne motnje in disociativne motnje (Elmone, Lingg in Schwartz, 1996), Regovec (2015) pa razlaga spolno promiskuiteto kot posledico notranje praznine, kazalec umanjkanja objektivnih odnosov, ter način izogibanja osebnostni rasti ali psihoterapevtski izkušnji.

Pojem spolne promiskuitete se povezuje oziroma razširja s pojmom socioseksualne orientiranosti, katerega sta predstavila in Gangestad in Simpson (1990). Gre za osebnostno dimenzijo, ki se nanaša na različna vedenja posameznikov na področju spolnosti, na različna stališča glede spolnosti ter na različno moč poželenja oziroma fantazij glede posameznikov izven morebitne partnerske zveze. Posameznike opredelimo na kontinuumu med dvema poloma: na eni strani je opredeljena restriktivna (oziroma bolj omejena) socioseksualna orientiranost, na drugi pa nerestriktivna, torej permissivna (oziroma manj omejena) socioseksualna orientiranost. Tisti z bolj restriktivno socioseksualno orientiranostjo se spolnim odnosom predajajo bolj ali manj izključno v okviru predane, dalj časa trajajoče partnerske zveze, pomembna jim je emocionalna bližina, nagibajo se torej k monogamnosti. Za druge je bolj značilno, da vstopajo tudi v bolj kratkotrajne partnerske zveze, lahko le seksualne narave, pogosteje menjajo spolne partnerje, spolnosti ne pogojujejo s predanostjo in emocionalno bližino, njihovo vedenje je torej spolno promiskuitetno.

Siegel (2014) osvetljuje mladostniško doživljanje in vedenje skozi nevrolško prizmo ter pojasnjuje, da preoblikovanje možganov v smeri večje integracije povzroča povečano iskanje novih doživetij (tudi rizičnih), povečano vključevanje v družbo vrstnikov (kar prinaša tveganje slabega vpliva), povečan čustveni naboj (in s tem povečano impulzivnost) ter povečano željo po ustvarjalnem raziskovanju (ki lahko povzroči krizo identitete). V času mladostništva pa se poleg možganov pospešeno razvijajo tudi spolni organi, kar povzroča spremembe na hormonski ravni, povečano zavedanje lastne spolnosti ter večje posvečanje pozornosti

temu področju. Raziskave kažejo, da je obdobje tranzicije od adolescence do odraslosti tisto življenjsko obdobje, v katerem se pojavlja največ eksperimentiranja na področju spolnosti ter v katerem imajo posamezniki največ spolnih odnosov »brez obveznosti« (Lyons idr., 2015). Cooper, Shapiro in Powers (1998) so se v svoji obsežni raziskavi posvetili motivaciji ter funkcijam problematičnih oziroma promiskuitetnih spolnih vedenj pri mladostnikih. Poudarjajo vidik, da se skozi spolno vedenje zadovoljujejo različne psihološke potrebe. Tako bi se posameznik skozi naravo svojega spolnega vedenja lahko izogibal neprijetnim občutkom zavrnitve s strani druge osebe, ali iskal prijetne občutke psihičnega zadovoljstva. Če je njegovo spolno vedenje osnovano in motivirano skozi njegovo lastno željo in potrebo, bo z njim npr. potrjeval svojo identiteto ali privlačnost in si povečeval samozavest. Če pa motivacija sloni na vidiku drugih, pa bo skozi svoje spolno vedenje dosegal občutek intimnosti in povezanosti z drugim, ali pa svoje vedenje oblikoval v skladu z željo, da bi prejel potrditve ali občudovanje drugih, predvsem vrstnikov.

1.2. **Kakovost odnosa s starši ter spolna promiskuiteta pri mladostnikih**

Pred letom 1970 se je raziskovanje odnosa med mladostnikom in njegovimi starši v obdobju adolescence osredotočalo predvsem na konflikte in nasprotovanja med njimi, kar so obravnavali kot nujen del odraščanja. V poznih 60. in zgodnjih 70. letih pa se je nujnost konfliktnosti v obdobju odraščanja skozi prve obširnejše raziskave postavila pod vprašaj. Kar 75 % mladostnikov je namreč izrazilo zadovoljstvo glede svojega odnosa s starši, ostali pa so težave v odnosu imeli že pred adolescenco (Steinberg, 2001). Izsledki raziskav kažejo, da se je v Sloveniji na prelomu tisočletja zgodil preobrat od modela etične družine k modelu čustvene in podporne družine, kjer se spreminjajo modeli medsebojne komunikacije, starši in otroci pa se vsakodnevno nahajajo v procesu redefiniranja svojih vlog. Za družinske odnose je tako postalo bolj značilno nenehno medsebojno dogovarjanje in pogajanje, visoka stopnja strpnosti ter dopuščanja osebne avtonomije. Glede na raziskave iz let 1993, 1995, 1998 in 2000, mladi v Sloveniji najbolj zaupajo svojim staršem, nato svojimi prijateljem, sorojenci pa so na tretjem mestu (Rener, 2006).

Zgodnje otroštvo in sporočila staršev o spolnosti imata pomemben vpliv na razvoj otrokovega odnosa do spolnosti ter na njegove kasnejše občutke, stališča in vedenje v povezavi s tem področjem, posledično pa tudi na njegove partnerske odnose. Otrok si, po zgledu staršev, že zelo zgodaj začne oblikovati lastna prepričanja in pričakovanja o lastnem in drugem spolu ter o zakonskem in družinskem življenju nasploh (Ipavec, 1999). Ko obravnavamo psihološko podlago spolne promiskuitete pri mladih, ne smemo zanemariti vpliva vrstnikov,

vendar so raziskave so pokazale, da imajo vrstniki manjši negativen vpliv na mladostnike, ki so s svojimi starši močnejše povezani (Hampton idr., 2005). Mladostniki, ki imajo s svojimi starši ljubeč in topel odnos ter so bolj navezani nanje, bodo verjetneje dalj časa odlašali s prvim spolnim odnosom (Meschke idr., 2000). Starši bolj spolno promiskuitetnih mladostnikov naj bi bili svojim otrokom manj na voljo, jim nudili manj podpore in nadzora ter imeli manj sposobnosti za učinkovito reševanje konfliktov (Biglan idr., 1990). Redna in kakovostna komunikacija o spolnosti med starši in mladostnikom pa podaljša čas do mladostnikovega prvega spolnega odnosa ter vpliva na manj rizično vedenje na tem področju, še posebej, če je v odnosu prisotno tudi medsebojno zaupanje (Ryan, Roman in Okwany, 2015).

Raziskave kažejo, da so mladostniki, ki so bolj spolno promiskuitetni in uporabljajo manj zaščite pri spolnih odnosih, deležni manj nadzora s strani staršev, ki hkrati tudi nimajo dobrih sposobnosti za reševanje težav ter v vzgojne namene pogostejše uporabljajo prisilne strategije (Biglan idr., 1990), oziroma naj bi zadosten in primeren način nadzora zmanjšal tveganje za nastanek rizičnih vedenj, kot so prehitra spolna aktivnost, zloraba alkohola in druge vedenjske težave (Zimmer-Gembeck in Helfand, 2008). Tudi slovenska raziskava (Tisovec, Kovačevič in Golob, 2011) je pokazala, da je odnos med otroki in starši v določeni meri povezan s pogostostjo menjave partnerjev. Mladostniki, katerih starši so jim bili na voljo, jim nudili oporo in pozornost, so v manjši meri menjavali spolne partnerje kot ostali, ki niso izkusili tako kakovostnega odnosa s starši.

1.3. **Stili navezanosti ter spolna promiskuiteta pri mladostnikih**

Izkušnje, doživete v odnosih s starši, oziroma skrbniki, otrok ponotranji ter jih kasneje uporablja kot izhodišče za navezovanje stikov in vedenje v medosebnih odnosih v odrasli dobi (Hazan in Shaver, 1987). Bartholomew in Horowitz (1991) opišeta štiri različne stile navezanosti v odraslosti: varen, preokupiran, odklonilno-izogibajoč in plašljivo-izogibajoč, zadnje tri s skupno besedo poimenujemo ne-varni stili. Varno navezani posamezniki se brez težav čustveno zbližajo z drugimi ljudmi in se počutijo prijetno, kadar se lahko zanesejo na druge in tudi, če se drugi zanašajo nanje. Preokupiran stil navezanosti je značilen za posameznike, ki se želijo čustveno popolnoma zbližati z drugo osebo, toda pogosto ugotovijo, da si druga oseba ne želi biti z njimi tako blizu, kot si to želijo sami. Posamezniki s plašljivo-izogibajočim stilom navezanosti pri navezovanju tesnih stikov z drugimi ljudmi niso sproščeni. Čeprav si želijo imeti tesne stike z drugimi, jim le težko popolnoma zaupajo in se nanje težko zanesejo. Skrbi jih, da bi ob zbližanju z drugim bili prizadeti. Posamezniki, za katere je značilen odklonilno-izogibajoč stil navezanosti, pa se dobro počutijo brez tesnih čustvenih

odnosov z drugimi ljudmi. Zelo pomembno jim je, da se čutijo neodvisne in samozadostne.

Individualne razlike v stilih navezanosti so povezane z navezovanjem in ohranjanjem romantičnih in seksualnih odnosov, tudi v obdobju adolescence. Furman (2001) je ugotovil, da se kognitivne reprezentacije in prepričanja o odnosih s starši in vrstniki pri mladostnikih prenašajo tudi na odnose s potencialnimi romantičnimi in spolnimi partnerji. Posamezniki z varnim stilom navezanosti v večji meri menijo, da naj bi se spolni odnosi prakticirali znotraj predanega partnerskega razmerja, posamezniki z izogibajočim stilom navezanosti pa se pogosteje zapletajo v spolne odnose brez čustvene podlage ali izven partnerske zveze, saj je to način za izogibanje čustveni intimnosti (Brennan in Shaver, 1995; Simpson in Gangestad, 1991). Tako izogibajoče navezani, kot tudi preokupirano navezani mladostniki, so večkrat poročali o spolnih odnosih z neznanci kot varno navezani vrstniki. Preokupirane mladostnice imajo prvi spolni odnos pri nižji starosti, med njimi je višji odstotek nosečnosti, na splošno pa se ne-varno navezani mladostniki pogosteje zapletejo v kratkotrajne spolne avanture in redkeje uporabljajo kontracepcijo (Cooper, Collins in Shaver, 1998). Druge raziskave kažejo nekoliko drugačno sliko in sicer, da glede števila spolnih partnerjev ni bistvenih razlik med varno in ne-varno navezanimi mladostniki, oziroma naj bi anksiozno navezane mladostnice in varno navezani mladostniki imeli, glede na ostale stile navezanosti, največ izkušenj v spolnosti (Tracy idr., 2001), nekatere študije pa zavračajo kakršnokoli povezavo med spolno promiskuiteto ter stilom navezanosti pri mladostnikih (Feeney idr., 2000; Kershaw idr., 2007).

2. Metodologija

2.1. Namen raziskave in hipoteze

Namen raziskave je preučiti povezanost med spolno promiskuiteto pri mladostnikih oziroma njihovo socioseksualno orientiranostjo, kvaliteto odnosa s starši in stilom navezanosti. Glavno raziskovalno vprašanje se tako glasi: »Ali obstaja določena povezanost med kvaliteto odnosa s starši, različnimi stili navezanosti in spolno promiskuiteto pri mladostnikih oziroma njihovo socioseksualno orientiranostjo?«

Hipoteze, ki jih bomo v ta namen preverili s kvantitativnimi metodami raziskovanja, so naslednje:

H1: Mladostniki, ki v odnosu do svojih staršev doživljajo višjo stopnjo odtujenosti, so bolj permissivno socioseksualno orientirani.«

H2: »Mladostniki, ki izražajo večje zadovoljstvo glede komunikacije s starši, so bolj restriktivno socioseksualno orientirani.«

H3: »Mladostniki, ki imajo s svojimi starši bolj zaupen odnos, so bolj restriktivno socioseksualno orientirani.«

H4: »Mladostniki z varnim stilom navezanosti imajo bolj restriktivno socioseksualno orientiranost v primerjavi z ne-varno navezanimi mladostniki.«

2.2. Udeleženci

V kvantitativnem delu raziskave je sodelovalo 307 slovenskih mladostnikov in mladostnic, starih od 18 do 24 let. Med njimi je bilo 215 (70 odstotkov) žensk in 92 (30 odstotkov) moških. Starostna razporeditev sodelujočih kaže, da je bilo najmanj udeležencev starih 18 (7,8 odstotka) in 19 let (7,2 odstotka), 11,7 odstotka je bilo starih 20 let, 8,8 odstotka 21 let, 12,7 odstotka 22 let, 17,9 odstotka 23 let, največ (33,9 odstotka) pa jih je bilo starih 24 let.

Sodelovanje v raziskavi je bilo anonimno, udeleženci pa za sodelovanje niso prejeli nobenega nadomestila. Raziskavo je odobrila Komisija Republike Slovenije za medicinsko etiko.

2.3. Vprašalniki

Kvantitativni del raziskave je temeljil na odgovorih na vprašalnik, ki je združeval tri različne vprašalnike oziroma njihove dele.

Za raziskovanje spolne promiskuitete je bil uporabljen vprašalnik »Prenovljeni vprašalnik o socioseksualni usmerjenosti« (angl. »The Revised Sociosexual Orientation Inventory«, SOI-R) ter dodatno vprašanje o skupnem številu dosedanjih spolnih partnerjev. Kot je pojasnjeno v teoretičnem uvodu, je socioseksualna orientiranost pojem, ki je na nek način sopomenka spolne promiskuitete, saj razširja njen vedenjski vidik in mu dodaja še vidik stališč do spolnosti ter spolnega poželjenja oziroma fantazij o osebah zunaj partnerskega razmerja, kar so tudi vidiki, ki kažejo na promiskuitetno usmerjenost. Glede na to se nam je zdel vprašalnik SOI-R najprimernejši za merjenje spolne promiskuitete, saj vključuje ravni, ki jih drugi vprašalniki pogosto ne zajemajo. Avtor prenovljene različice vprašalnika SOI-R je Lars Penke, medtem ko sta prvotno obliko »Sociosexual Orientation Inventory« (SOI) leta 1991 oblikovala Simpson in Gangestad.

Vprašalnik SOI-R velja za zanesljivega, čeprav kaže rahlo odstopanje v notranji konsistentnosti pri vprašanju o želji po spolnih odnosih zunaj partnerskega razmerja. Tudi njegova veljavnost je dobra, z manjšimi odstopanji glede spola pri omenjenem vprašanju ter z nekaj manjšimi razlikami pri vprašanjih, povezanih s spolnim vedenjem (Penke, 2010).

Zaradi boljše razumljivosti in večje jasnosti smo v hipotezah, rezultatih in razpravi ohranili pojem »socioseksualna orientiranost«, medtem ko v preostalih delih prispevka uporabljamo izraz »spolna promiskuiteta«.

Za ugotavljanje prevladujočega stila navezanosti smo uporabili »Vprašalnik o odnosih«, ang. »Relationship questionnaire« (RQ), avtorjev Kim Bartholomew in Leonarda M. Horowitz (1991), ki se nam je zdel zaradi svoje enostavnosti, razumljivosti, hkrati pa zaradi vprašanj, ki posegajo v samo bistvo različnosti stilov navezanosti, najprimernejši za ugotavljanje stila navezanosti pri mladostnikih. Vprašalnik meri prevladujoč stil navezanosti in izraženost štirih stilov navezanosti: varnega, preokupiranega, plašljivo-izogibajočega in odklonilno-izogibajočega. Kobalova (2007) navaja, da natančnih podatkov o zanesljivosti samoocenjevalnih tehnik glede stilov navezanosti ni, avtorji pa navajajo, da obstaja srednja raven zanesljivosti (Bartholomew in Horowitz, 1991).

Za pridobivanje informacij o kakovosti stika s starši sta bila uporabljena prva dva dela »Vprašalnika o navezanosti na starše in vrstnike«, ang. »The Inventory of Parent and Peer Attachment« (IPPA), avtorjev Armsden in Greenberg (1987), kateri je namenjen ravno mladostnikom oziroma mladim odraslim (Gullone in Robinson, 2005). Vprašalnik je razdeljen na tri sklope, prvi se nanaša na odnos z mamo, drugi na odnos z očetom, tretji pa na odnos z vrstniki. Zadnji del smo izpustili, saj ni relevanten za področje raziskovanja, ki se osredotoča le na primarno družino ter odnose v njej. Vsak od sklopov zajema 25 vprašanj oziroma trditev, mladostniki so odgovore izbirali na petstopenski lestvici glede na to, v kolikšni meri se z zastavljeno trditvijo strinjajo. Glavne dimenzije, ki se ocenjujejo oziroma merijo, so zaupanje do mame in do očeta (stopnja medsebojnega razumevanja in spoštovanja), kakovost komunikacije (in njen obseg) in odtujenost oziroma prisotnost jeze v odnosu do mame in očeta.

2.4. Postopek

Vprašalnik je bil objavljen na spletni platformi »1ka«, prek katere je nanj odgovorilo 205 mladostnikov in mladostnic, preostali pa so vprašalnike izpolnili v fizični obliki; šlo je za priložnostno izbrane mladostnike, študente dveh fakultet v Ljubljani. V raziskavi smo upoštevali le v celoti izpolnjene vprašalnike. Ker je bila večina anket izpolnjenih prek spletne platforme, se zastavlja vprašanje reprezentativnosti vzorca, saj je vedno možno, da na vprašalnike o določenem področju, odgovarjajo predvsem tisti posamezniki, ki na tem področju v neki smeri odstopajo od povprečja. Kot omejitev raziskave bi lahko izpostavili tudi spolno pristranskost vzorca, glede na to, da ženske oziroma mladostnice, predstavljajo večino.

Vprašalniki so bili obdelani s programom SPSS 25. Pred preverjanjem posamezne hipoteze smo najprej preverili normalnost porazdelitve spremenljivk z uporabo Kolmogorov-Smirnov testa. Pri vseh spremenljivkah je bila predpostavka o normalnosti porazdelitve kršena, zato smo v nadaljevanju uporabili

neparametrične metode. Pri preverjanju hipotez o povezanosti smo tako uporabili Spearmanov korelacijski koeficient, pri preverjanju hipotez o primerjavi skupin pa Mann-Whitneyjev U-test.

Zanesljivost vprašalnikov v naši raziskavi smo preverjali z izračunom koeficienta zanesljivosti Cronbachove alfa, ki je za celoten vprašalnik SOI-R znašal 0,902, za poddimenzijo »vedenje« 0,905, za poddimenzijo »stališča« 0,873, za poddimenzijo »poželenje« pa 0,883. To pomeni, da je zanesljivost vprašalnika odlična ($\alpha \geq 0,9$). Za celoten del vprašalnik odnosa z mamo pri vprašalniku IPPA, je koeficient zanesljivosti znašal 0,833, za poddimenzijo »odtujenost« 0,799, za poddimenzijo »komunikacija« 0,909, za poddimenzijo »zaupanje« pa 0,939. Cronbachova alfa za drugi del vprašalnika (odnos z očetom) je znašal 0,863, za poddimenzijo »odtujenost« 0,799, za poddimenzijo »komunikacija« 0,921, za poddimenzijo »zaupanje« pa 0,939. Veljavnost vprašalnika je torej dobra ($0,7 \leq \alpha < 0,9$).

3.

Rezultati

3.1.

Povezanost med spolno promiskuiteto pri mladostnikih ter njihovimi odnosi s starši

Za preverjanje H1, torej »Mladostniki, ki v odnosu do svojih staršev doživljajo višjo stopnjo odtujenosti, so bolj permisivno socioseksualno orientirani,« smo najprej opravili preverjanje normalnost porazdelitve spremenljivk z izvedbo Kolmogorov-Smirnovega preizkusa za spremenljivke dela vprašalnika IPPA, ki se nanaša na vprašanja glede povezanosti oziroma odtujenosti med mladostnikom in starši (vprašanja 8, 10, 11, 17, 18 in 23) ter za celoten vprašalnik SOI-R, ki se nanaša na socioseksualno orientiranost, ter za posamezne dele vprašalnika. Vrednost statistične značilnosti (p-vrednost) pri Kolmogorov-Smirnovem testu znaša manj kot 0,05 pri vseh petih preučevanih spremenljivkah. Glede na to, za vse spremenljivke velja, da niso normalno porazdeljene. Izhajajoč iz tega, smo v nadaljevanju preverili soodvisnost med stopnjo odtujenosti od mame in očeta, ter med socioseksualno orientiranostjo in tremi posameznimi vidiki socioseksualne orientiranosti: vedenje, stališča in poželenje ter soodvisnost med stopnjama odtujenosti od mame in očeta ter dodatnim vprašanjem o skupnem številu vseh spolnih partnerjev.

Tabela 1

Korelacije med socioseksualno orientiranostjo ter skupnim številom vseh spolnih partnerjev in odtujenostjo od staršev

		SOI-R	Vidik »vedenje« socio-seksualne orientiranosti	Vidik »stališča« socio-seksualne orientiranosti	Vidik »poželenje« socio-seksualne orientiranosti	Skupno število vseh spolnih partnerjev
Odtujenost od mame	korelacijski koeficient	0,127	0,081	0,072	0,161	0,073
	p	0,013	0,079	0,104	0,005	0,101
Odtujenost od očeta	korelacijski koeficient	0,040	0,047	0,041	0,034	0,016
	p	0,241	0,205	0,236	0,277	0,388

Opombe: p - statistična pomembnost

Spearmanov korelacijski koeficient med stopnjo odtujenosti mladostnika od mame in socioseksualno orientiranostjo znaša 0,127, kar pomeni, da je povezanost med spremenljivkama pozitivna in šibka, poleg tega pa je tudi statistično značilna ($p = 0,013$). Torej lahko trdimo, da imajo mladostniki z višjo stopnjo odtujenosti od mame v povprečju tudi višjo vrednost socioseksualne orientiranosti.

Spearmanov korelacijski koeficient med stopnjo odtujenosti mladostnika od očeta in socioseksualno orientiranostjo znaša 0,040, kar pomeni, da je povezanost med spremenljivkama pozitivna in šibka, vendar pa ni statistično značilna ($p = 0,241$). Torej ne moremo trditi, da imajo mladostniki z višjo stopnjo odtujenosti od očeta v povprečju tudi višjo vrednost socioseksualne orientiranosti.

Korelacije med posameznimi vidiki socioseksualne orientiranosti in skupnim številom vseh spolnih partnerjev ter stopnjami odtujenosti od mame in očeta niso statistično značilne, z izjemo povezanosti med stopnjo odtujenosti mladostnika od mame in vidikom »poželenje« socioseksualne orientiranosti.

Na osnovi rezultatov lahko prvo hipotezo delno potrdimo, saj kažejo, da imajo mladostniki z višjo stopnjo odtujenosti od mame, bolj permisivno socioseksualno orientiranost.

Pri analizi spremenljivk za preverjanje druge hipoteze, torej »Mladostniki, ki izražajo večje zadovoljstvo glede komunikacije s starši, so bolj restriktivno socioseksualno orientirani,« smo uporabili del vprašalnika IPPA, ki se nanaša na komunikacijo s starši (vprašanja 5, 6, 7, 14, 15, 16, 19, 24 in 25) ter vprašalnik

SOI-R, ki smo ponovno razdelili na tri vidike ter dodali vprašanje o skupnem številu vseh spolnih partnerjev. Vrednost statistične značilnosti (p-vrednost) pri Kolmogorov-Smirnovem testu znaša manj kot 0,05 pri vseh spremenljivkah in zanje torej velja, da niso normalno porazdeljene. Na podlagi tega smo tako v nadaljevanju izračunali neparametrični Spearmanov korelacijski koeficient.

Tabela 2

Korelacije med socioseksualno orientiranostjo ter skupnim številom vseh spolnih partnerjev in komunikacijo s starši

		SOI-R	Vidik »vedenje« socio-seksualne orientiranosti	Vidik »stališča« socio-seksualne orientiranosti	Vidik »poželenje« socio-seksualne orientiranosti	Skupno število vseh spolnih partnerjev
Komunikacija z mamo	korelacijski koeficient	-0,133	-0,019	-0,113	-0,173	-0,008
	p	0,010	0,371	0,024	0,001	0,443
Komunikacija z očetom	korelacijski koeficient	-0,012	-0,003	-0,011	-0,011	0,036
	p	0,420	0,478	0,423	0,426	0,268

Opombe: p - statistična pomembnost

Spearmanov korelacijski koeficient med stopnjo komunikacije mladostnika z mamo in socioseksualno orientiranostjo znaša -0,133, kar pomeni, da je povezanost med spremenljivkama negativna in šibka, poleg tega pa je tudi statistično značilna ($p = 0,010$). Torej lahko trdimo, da imajo mladostniki z višjo (boljšo) stopnjo komunikacije z mamo v povprečju nižjo vrednost socioseksualne orientiranosti.

Spearmanov korelacijski koeficient med stopnjo komunikacije mladostnika z očetom in socioseksualno orientiranostjo znaša -0,012, kar pomeni, da je povezanost med spremenljivkama negativna in šibka, vendar pa ni statistično značilna ($p = 0,420$). Torej ne moremo trditi, da imajo mladostniki z višjo (boljšo) stopnjo komunikacije z očetom v povprečju nižjo vrednost socioseksualne orientiranosti.

Korelacije med posameznimi vidiki socioseksualne orientiranosti in skupnim številom vseh spolnih partnerjev ter stopnjami komunikacije mladostnika z mamo in očetom niso statistično značilne, z izjemo povezav med stopnjo

komunikacije mladostnika z mamo in vidikom »stališča« socioseksualne orientiranosti (mladostniki z višjo (boljšo) stopnjo komunikacije z mamo imajo v povprečju nižji vidik »stališča« socioseksualne orientiranosti) ter povezanost med stopnjo komunikacije mladostnika z mamo in vidikom »poželenje« socioseksualne orientiranosti (mladostniki z višjo (boljšo) stopnjo komunikacije z mamo imajo v povprečju nižji vidik »poželenje« socioseksualne orientiranosti).

Hipotezo 2 lahko na osnovi rezultatov delno potrdimo, saj rezultati kažejo, da so mladostniki, ki imajo boljšo komunikacijo z mamo, bolj restriktivno socioseksualno orientirani.

Pri analizi spremenljivk za preverjanje tretje hipoteze, torej »Mladostniki, ki imajo s svojimi starši bolj zaupljiv odnos, so bolj restriktivno socioseksualno orientirani,« smo uporabili vprašanja vprašalnika IPPA, ki se nanašajo na stopnjo zaupanja, ki jo mladostnik čuti do staršev (vprašanja 1, 2, 3, 4, 9, 12, 13, 20, 21 in 22) ter vprašalnik SOI-R. Vrednost statistične značilnosti (p-vrednosti) pri Kolmogorov-Smirnovem testu znaša manj kot 0,05 pri vseh spremenljivkah, torej za vse velja, da so statistično značilno različne od normalne porazdelitve.

Tabela 3

Korelacije med socioseksualno orientiranostjo ter skupnim številom vseh spolnih partnerjev in zaupljivim odnosom s starši

		SOI-R	Vidik »vedenje« socio-seksualne orientiranosti	Vidik »stališča« socio-seksualne orientiranosti	Vidik »poželenje« socio-seksualne orientiranosti	Skupno število vseh spolnih partnerjev
Zaupljiv odnos z mamo	korelacijski koeficient	-0,138	-0,127	-0,077	-0,165	-0,126
	p	0,008	0,013	0,090	0,002	0,014
Zaupljiv odnos z očetom	korelacijski koeficient	-0,016	-0,060	0,011	-0,036	-0,047
	p	0,396	0,148	0,423	0,264	0,208

Opombe: p - statistična pomembnost

Spearmanov korelacijski koeficient med stopnjo zaupljivosti odnosa mladostnika z mamo in socioseksualno orientiranostjo znaša -0,138, kar pomeni, da je povezanost med spremenljivkama negativna in šibka, poleg tega pa je tudi statistično značilna ($p = 0,008$). Torej lahko trdimo, da imajo mladostniki z višjo stopnjo zaupljivosti odnosa z mamo v povprečju nižjo vrednost socioseksualne orientiranosti.

Spearmanov korelacijski koeficient med stopnjo zaupljivosti odnosa mladostnika z očetom in socioseksualno orientiranostjo znaša -0,016, kar pomeni,

da je povezanost med spremenljivkama negativna in šibka, vendar pa ni statistično značilna ($p = 0,396$). Torej ne moremo trditi, da imajo mladostniki z višjo stopnjo zaupljivosti odnosa z očetom v povprečju nižjo vrednost socioseksualne orientiranosti.

Korelacije med posameznimi vidiki socioseksualne orientiranosti in skupnim številom vseh spolnih partnerjev ter stopnjami zaupljivosti odnosa mladostnika z mamo in očetom niso statistično značilne, z izjemo povezanosti med stopnjo zaupljivosti odnosa mladostnika z mamo in vidikom »vedenje« socioseksualne orientiranosti (mladostniki z višjo stopnjo zaupljivosti odnosa z mamo imajo v povprečju nižji vidik »vedenje« socioseksualne orientiranosti), vidikom »poželenje« socioseksualne orientiranosti (mladostniki z višjo stopnjo zaupljivosti odnosa z mamo imajo v povprečju nižji vidik »poželenje« socioseksualne orientiranosti) ter s skupnim številom spolnih partnerjev (mladostniki z višjo stopnjo zaupljivosti odnosa z mamo imajo v povprečju manjše skupno število vseh spolnih partnerjev).

Na osnovi rezultatov lahko hipotezo 3 delno potrdimo, in sicer lahko razberemo, da so mladostniki z višjo stopnjo zaupanja v odnosu do mame v povprečju bolj restriktivno socioseksualno orientirani.

3.2.

Povezanost med spolno promiskuiteto pri mladostnikih ter njihovimi stili navezanosti

Pri analizi spremenljivk za preverjanje četrte hipoteze, torej »Mladostniki z varnim stilom navezanosti imajo bolj restriktivno socioseksualno orientiranost v primerjavi z ne-varno navezanimi mladostniki,« smo uporabili vprašalnik RQ, ki se nanaša na štiri različne stile navezanosti, enega varnega in tri ne-varne stile, ter vprašalnik SOI-R. Ponovno smo najprej opravili preverjanje normalne porazdeljenosti spremenljivk z izvedbo Kolmogorov-Smirnovega preizkusa. Za vse spremenljivke velja, da niso normalno porazdeljene oziroma, da so statistično značilno različne od normalno porazdeljenih. Na podlagi tega, smo v nadaljevanju uporabili neparametrični Mann-Whitneyev U-test.

Tabela 4

Povprečni rangi za spremenljivke socioseksualne orientiranosti ter skupno število vseh spolnih partnerjev, glede na stil navezanosti

	Stili navezanosti	N	Povprečje	SD	Povprečni rang	Mann-Whitney U	p
SOI-R	Varni stil	122	3,53	1,692	151,01	10920,500	0,316
	Ne-varni stil	185	3,68	1,843	155,97		
Vidik »vedenje« socioseksualne orientiranosti	Varni stil	122	2,88	1,750	168,42	9525,500	0,010
	Ne-varni stil	185	2,59	1,883	144,49		
Vidik »stališča« socioseksualne orientiranosti	Varni stil	122	4,55	2,460	150,32	10835,500	0,277
	Ne-varni stil	185	4,74	2,578	156,43		
Vidik »poželenje« socioseksualne orientiranosti	Varni stil	122	3,17	1,796	141,21	9724,500	0,020
	Ne-varni stil	185	3,71	2,114	162,44		
Skupno število vseh spolnih partnerjev	Varni stil	122	9,93	17,574	172,45	9033,500	0,001
	Ne-varni stil	185	9,38	23,746	141,83		

Opombe: N- numerus; SD – standardna deviacija; p – statistična pomembnost

Povprečni rang socioseksualne orientiranosti je pri mladostnikih z varnim stilom navezanosti znašal 151,01, pri mladostnikih z ne-varnim stilom navezanosti pa 155,97. Rezultat Mann-Whitneyevega U-testa pa ni statistično značilen ($p = 0,316$), zato ne moremo trditi, da so imeli mladostniki z ne-varnim stilom navezanosti višje vrednosti socioseksualne orientiranosti kot mladostniki z varnim stilom.

Rezultati kažejo na statistično značilne razlike pri vidiku »vedenje« socioseksualne orientiranosti (mladostniki z varnim stilom navezanosti so imeli

višje vrednosti vidika »vedenje« socioseksualne orientiranosti kot mladostniki z ne-varnim stilom), pri vidiku »poželenje« socioseksualne orientiranosti (mladostniki z ne-varnim stilom navezanosti so imeli višje vrednosti vidika »poželenje« socioseksualne orientiranosti kot mladostniki z varnim stilom), ter pri spremenljivki »skupno število vseh spolnih partnerjev« (mladostniki z varnim stilom navezanosti so imeli večje število spolnih partnerjev kot mladostniki z ne-varnim stilom).

Na podlagi rezultatov lahko hipotezo 4 zavrremo, saj razlike v skupni stopnji socioseksualne usmerjenosti med mladostniki z varnim in nevarnim stilom navezanosti niso statistično značilne. V skladu s hipotezo mladostniki z varnim stilom navezanosti sicer poročajo o nižji stopnji poželenja, a hkrati izražajo bolj permissivno vedenje na področju socioseksualne usmerjenosti ter poročajo o nekoliko večjem številu spolnih partnerjev v primerjavi z mladostniki z nevarnim stilom navezanosti.

4.

Razprava

Izhodiščno zanimanje raziskave so mladostniki in stopnja njihove spolne promiskuitete v povezavi z dvema psihološkima dejavnikoma, s stili navezanosti ter s kakovostjo odnosa s starši, ki vključuje občutek zaupanja, odtujenosti ter kakovost komunikacije v odnosu z njimi.

V raziskavi se je potrdila povezanost med večjim občutkom odtujenosti od mame ter bolj permissivno socioseksualno orientiranostjo ter večjim spolnim poželenjem do posameznikov, s katerimi mladostniki niso v partnerskem razmerju. Med stopnjo odtujenosti do očeta in socioseksualno orientiranostjo mladostnikov nismo potrdili statistično pomembne povezanosti.

Tudi večina tujih raziskav priča v smeri povezave med večjo povezanostjo s starši, oziroma manjšo odtujenostjo, ter manjšo stopnjo spolne promiskuitete pri mladostnikih (Ferić - Šlehan in Bašić, 2007; Fermani idr., 2019; Hampton idr., 2005; Meschke idr., 2000; Pillay, 1998; Ryan, Roman in Okwany, 2015; Zimmer-Gembeck in Helfand, 2008).

Tudi pri raziskovanju povezav med zadovoljstvom s komunikacijo ter stopnjo socioseksualne orientiranosti, so bile statistično značilne korelacije le v odnosu z mamo. Zadovoljstvo s komunikacijo z mamo se je izkazalo za povezano z bolj restriktivno splošno socioseksualno orientiranostjo, pa tudi z bolj restriktivnimi stališči do spolnosti, ter manjšim spolnim poželenjem do posameznikov izven partnerskega razmerja.

Pomemben vpliv kakovostne komunikacije s starši na nižjo stopnjo spolne promiskuitete potrjujejo tudi številne druge raziskave (Berger idr., 2005; Biglan

idr., 1990; Fasula, Miller in Wiener, 2007; Ferić - Šlehan in Bašić, 2007; Freitag idr., 1996; Haffner, 2000; Hazan in Shaver, 1994; Overbeek, 2018; Rowatt, 2001; Ryan, Roman in Okwany, 2015), med nekaterimi izstopa ravno vpliv pogovorov z mamo o tveganjih povezanih s spolnostjo (Hutchinson, Jemmot, Jemmot, Braverman in Fong, 2003). Razlog, zakaj komunikacija z materami bolj vpliva na odnos mladostnikov do spolnosti, je morda v tem, da o spolnosti z otroki pogosteje govorijo mame, kot očetje, nasploh pa se o spolnosti starši več pogovarjajo z deklicami, kot z dečki (Jerves idr., 2014; Meschke in Dettmer, 2012). Tako mladostnice, kot tudi mladostniki, pa se večinoma o spolnosti lažje pogovarjajo z materami, kot z očetmi (Svetaz, Garcia-Huidobro in Allen, 2014). Haffner (2000) izpostavi, da je ključno, da pri pogovorih o spolnosti sodelujeta oba starša, čeprav je bila to v preteklosti bolj naloga mater. Podobno se je izkazalo tudi pri tretji postavki kakovosti odnosa s starši, pri zaupanju. Tudi tu izračuni niso pokazali statistično značilnih korelacij med zaupanjem v odnosu do očeta ter socioseksualno orientiranostjo, pač pa so korelacije opazne le med stopnjo zaupanja do mame in splošno socioseksualno orientiranostjo, vidikom »vedenje« ter »poželenje« in tudi številom vseh spolnih partnerjev. Več zaupanja, kot so mladostniki čutili v odnosu do mame, bolj restriktivno orientirani so bili na področju spolnosti, ter so imeli manj spolnih partnerjev.

Tuje raziskave potrjujejo, da je višja stopnja zaupanja med mladostnikom in starši, povezana s kasnejšim vstopom mladostnika v svet spolnosti, z manj rizičnim vedenjem na področju spolnosti, torej z manjšo spolno promiskuiteto ter večjo možnost za uporabo kontracepcije (Bedard-Thomas idr., 2019; Smetana, 2010; Ryan, Roman in Okwany, 2015).

Večji pomen odnosa z mamo, v primerjavi z odnosom do očeta, na pojav spolne promiskuitete pri mladostnikih, ki se je potrdil v vseh treh hipotezah o kakovosti odnosa s starši, se potrjuje tudi v drugih raziskavah (Barman – Adhikari idr., 2014; Cugmas, 2011; Fermani idr., 2019; Laursen in Collins, 2004; Leiberman, Doyle in Markiewicz, 1999). Slovenska raziskava iz leta 2016 je pokazala, da se v današnjem svetu pomen matere za mlade še povečuje, tako v instrumentalnem, kot tudi v čustvenem smislu, saj mama prevzema vlogo mladostnikove terapevtke in blažilke stisk (Renner, 2006).

Williams in Kelly (2005) pa sta v svoji raziskavi o primerjavi navezanosti mladostnika na mamo in očeta ter rizičnim vedenjem odkrila tudi močno povezanost med navezanostjo na očeta ter rizičnim vedenjem mladostnika. Tudi Antecol in Bedard (2007) na podlagi obširnih raziskav izpostavljata, da prinaša dalj časa trajajoče življenje z mamo in biološkim očetom, v nasprotju z ločenim življenjem staršev, znaten doprinos k manjši stopnji rizičnega vedenja, tudi na področju spolnosti in spolne promiskuitete.

Medtem ko so se prvi tri hipoteze torej delno potrdile, smo morali četrto v celoti zavrniti. Rezultati namreč niso pokazali na statistično značilne razlike med socioseksualno orientiranostjo mladostnikov z varnim in ne-varnim stilom navezanosti. Korelacije med posameznimi vidiki socioseksualne orientiranosti celo nakažejo, da se mladostniki z varnim stilom navezanosti vedejo na področju spolnosti bolj permissivno ter poročajo o večjem številu vseh spolnih partnerjev, kot mladostniki z ne-varnim stilom. Bolj restriktivna socioseksualna orientiranost je z varnim stilom navezanosti povezana le pri vidiku »poželenje«, torej imajo varno navezani mladostniki manj fantazij o posameznikih, s katerimi niso v partnerskem razmerju. Rezultat je presenetljiv, saj večina dosedanjih raziskav kaže drugačno sliko, torej v smeri povezave med varnim stilom navezanosti ter manjšo stopnjo spolne promiskuitete, tako pri odraslih (Allen in Baucom, 2004; Bogaert in Sadava, 2002; Brennan in Shaver, 1995; Cooper idr., 2006; Cooper, Shapiro in Powers, 1998; Hazan, Campa in Gur-Yaish, 2006; Mikl in Živko, 2016; Simpson in Gangestad, 1991), kot tudi pri mladostnikih (Berger idr., 2005; Cooper, Collins in Shaver, 1998; Paul, McManus in Hayes, 2000; Tisovec, Kovačević in Golob, 2011).

Obstajajo pa tudi raziskave, ki prikazujejo nekoliko drugačno sliko, nekatere raziskave (Feeney idr., 2000; Kershaw idr., 2007) ne prikazujejo povišane stopnje spolne promiskuitete pri izogibajoče navezanih mladostnikih, oziroma pri slednjih ugotavljajo nižjo stopnjo spolne promiskuitete ter prakticiranja spolnosti nasploh, saj je tudi izogibanje spolnosti način izogibanja bližini. Rezultati ene (Tracy idr., 2001) so prikazali, da imajo preokupirano navezane mladostnice in varno navezani mladostniki na splošno največ izkušenj v spolnosti v mlajših letih, druge pa večjo spolno promiskuiteto povežejo z obema spoloma preokupirano navezanih mladostnikov (Scharfe in Eldredge, 2001).

Pričujoča raziskava se srečuje z določenimi omejitvami. Vzorec v obeh delih bi morda lahko označili za pristranski glede na spol, saj mladostnice predstavljajo večino (70 %). Ker je bila večina anket izpolnjenih po spletni platformi, se zastavlja tudi vprašanje reprezentativnosti vzorca, saj je vedno možno, da na vprašalnike o določenem področju, odgovarjajo predvsem tisti posamezniki, ki na tem področju v neki smeri odstopajo od povprečja. Pod vprašaj lahko postavimo tudi enačenje socioseksualne orientiranosti ter spolne promiskuitete, saj gre pri prvi za razširjen vidik, ki vključuje tudi stališča in spolno poželenje, poleg vedenjske komponente, katero bi lahko enačili s siceršnjim razumevanjem pojma spolne promiskuitete.

Sklep

Pričujoča raziskava poskuša odgovoriti na vprašanje, v kolikšni meri je spolna promiskuiteta pri mladih povezana s kvaliteto njihovega odnosa s starši in njihovim prevladujočim stilom navezanosti. Glavna ugotovitev raziskave je, da je s stopnjo spolne promiskuitete pri mladostnikih, v večji meri povezana kakovost odnosa z mamo, kot z očetom, saj so se mladostniki, ki so izrazili večje zadovoljstvo glede komunikacije z mamo, ter v odnosu z njo poročali o večjem zaupanju in manjši odtujenosti, izkazali kot manj spolno promiskuitetni. Primerjava med varnim in ne-varnim stilom se ni izkazala kot dejavnik, ki bi bil povezan s spolno promiskuiteto pri mladih.

Spolna promiskuiteta pri mladostnikih je področje, ki je v Sloveniji precej malo raziskano. Različne raziskave, kakršna je tudi pričujoča, z njegovim osvetljevanjem ter z različnimi ugotovitvami postopoma razkrivajo kompleksnost tega pojava in predstavljajo pomemben doprinos in zapolnitev vrzeli v strokovni literaturi, ter tudi v praktičnem smislu. Odnos do spolnosti je povezan s fizičnim in psihološkim počutjem ter s kvaliteto medosebnih odnosov, zato so različni pogledi in razmisleki, tako v preventivni, kot tudi kurativni smeri, vedno dobrodošli. Izsledki so lahko koristni pri psihoterapevtskem in svetovalnem delu tako z mladimi, kot tudi z družinami, saj je spolnost pogosto področje, pri katerem bi mnogi starši potrebovali več informacij o tem, kaj mladostniki doživljajo in usmeritev kako o tem področju z njimi komunicirati.

Menimo, da lahko z gotovostjo zaključimo le, da na spolno promiskuiteto, kot tudi na kakovost medosebnih odnosov nasploh, vpliva mnogo različnih dejavnikov oziroma preplet teh različnih dejavnikov ter, da so dobrodošle še mnoge raziskave na tem področju. V okviru odnosa med mladostnikom in starši bi bilo morda zanimivo podrobneje preučiti značilnosti vloge očeta pri oblikovanju mladostnikovega odnosa do spolnosti ter tudi ostalih dejavnikov, ki bi lahko vplivali na stopnjo spolne promiskuitete, na primer stališč staršev do spolnosti ter promiskuitete, v širšem kontekstu pa morda tudi vpliv verskih, kulturoloških in socioekonomskih dejavnikov. V okviru stilov navezanosti ter njihove morebitne povezave s stopnjo spolne promiskuitete bi se lahko v nadaljnjih raziskavah osredotočili na razlike v izraženosti posameznega stila navezanosti ter njegovim vplivom na stopnjo spolne promiskuitete ali pa področje spolne promiskuitete pri mladih raziskali tudi z različnimi kvalitativnimi metodami.

Literatura

- Allen, E. S. in Baucom, D. H. (2004). Adult attachment and patterns of extradyadic involvement. *Family Process*, 43, 467–488.
- Antecol, H. in Bedard, K. (2007). Does single parenthood increase the probability of teenage promiscuity, substance use, and crime? *Journal of Population Economics*, 20, 55–71.
- Armsden, G. C. in Greenberg, M. T. (1987). Inventory of Parent and Peer Attachment: Relationships to well-being in adolescence. *Journal of Youth and Adolescence*, 16, 427–454.
- Barman-Adhikari, A., Cederbaum, J. C., Sathoff, C. in Toro, R. I. (2014). Direct and indirect effects of maternal and peer influences on sexual intention among urban African American and Hispanic females. *Child and Adolescent Social Work Journal*, 31, 559–575.
- Bartholomew, K. in Horowitz, L. M. (1991). Attachment styles among young adults: A test of four-category model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61, 226–244.
- Bedard-Thomas, K. K., McKenna, J. L., Pantalone, D. W., Fireman, G. in Marks, A. K. (2019). A mixed-methods measurement study of female adolescent sexuality stress and support. *Psychology & Sexuality*, 10(3), 212–233.
- Berger, L. E., Jodl, K. M., Allen, J. P., McElhaney, K. B. in Kuperminc, G. P. (2005). When adolescents disagree with others about their symptoms: Differences in attachment organization as an explanation of discrepancies between adolescent, parent, and peer reports of behaviour problems. *Development and Psychopathology*, 17, 489–507.
- Biglan, A., Metzler, C. W., Wirt, R., Arry, D., Noell, J., Ochs, L., French, C. in Hood, D. (1990). Social and behavioural factors associated with high-risk sexual behaviour among adolescents. *Journal of Behavioural Medicine*, 13, 245–261.
- Bogaert, A. F. in Sadava, S. (2002). Adult attachment and sexual behavior. *Personal Relationships*, 9, 191–204.
- Brennan, K. A. in Shaver, P. R. (1995). Dimensions of adult attachment, affect regulation, and romantic relationship functioning. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 21, 267–283.
- Cooper, L. M., Collins, N. L. in Shaver, P. R. (1998). Attachment styles, emotion regulation, and adjustment in adolescence. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(5), 1380–1397.
- Cooper, L. M., Pioli, M., Levitt, A., Telley, A. E., Micheas, L. in Collins, N. L. (2006). Attachment styles, sex motives, and sexual behaviour. V M. Mikulincer in G. S. Goodman (ur.), *Dynamics of romantic love: Attachment, caregiving, and sex* (str. 243–274). Guilford Press.
- Cooper, L. M., Shapiro, C. M. in Powers, A. M. (1998). Motivations for sex and risky sexual behaviour among adolescents and young adults: A functional perspective. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75(6), 1528–1558.
- Cugmas, Z. (1998). *Bodi z mano, mami: Razvoj otrokove navezanosti*. Produktivnost, Center za psihodiagnostična sredstva.
- Elmone, P., Lingg, M. in Schwartz, M. F. (1996). Adult survivors of sexual trauma: A conceptualization for treatment. *Journal of Mental Health Counseling*, 18(2), 108–122.
- Fasula, A. M., Miller, K. S. in Wiener, J. (2007). The sexual double standard in African American adolescent women's sexual risk reduction socialization. *Women & Health*, 46(2–3), 3–21.
- Feeney, J. A., Peterson, C., Gallois, C. in Terry, D. J. (2000). Attachment style as a predictor of sexual attitudes and behavior in late adolescence. *Psychology & Health*, 14(6), 1105–1122.
- Ferić-Šlehan, M. in Bašić, J. (2007). Starši in mladostniki o odnosu do tveganih oblik vedenja in načinov discipliniranja. *Socialna pedagogika*, 11(2), 171–188.
- Fermani, A., Bongelli, R., Carrieri, A., del Moral Arroyo, G., Muzi, M. in Portelli, C. (2019). „What is more important than love?“ Parental attachment and romantic relationship in Italian emerging adulthood. *Cogent Psychology*, 6(1).
- Freitag, M. K., Belsky, J., Grossman, K., Grossman, K. E. in Scheuerer-Engelsch, H. (1996). Continuity in parent-child relationships from infancy to middle childhood and relations with friendship competence. *Child Development*, 67(4), 1437–1454.

- Freud, S. (1938). *Splitting of the ego in the defensive process*. Hogarth.
- Furman, W. (2001). Working models of friendships. *Journal of Social and Personal Relationships*, 18(5), 583–602.
- Gangestad, S. W. in Simpson, J. A. (1990). Toward an evolutionary history of female sociosexual variation. *Journal of Personality*, 58(1), 69–96.
- Giugliano, J. R. (2003). A psychoanalytic overview of excessive sexual behaviour and addiction. *Sexual Addiction & Compulsivity*, 10(4), 275–290.
- Gullone, E. in Robinson, K. (2005). The Inventory of Parent and Peer Attachment—Revised (IPPA-R) for children: A psychometric investigation. *Clinical Psychology and Psychotherapy*, 12(1), 67–79.
- Hafner, D. W. (2000). *Od plenice do zmenkov: Vzgoja otrok in razvijanje zdravega odnosa do spolnosti*. Učila.
- Hampton, M. R., Jeffery, B., McWatters, B. in Smith, P. (2005). Influence of teens' perceptions of parental disapproval and peer behaviour on their initiation of sexual intercourse. *The Canadian Journal of Human Sexuality*, 14(3–4), 105–121.
- Hazan, C. in Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(3), 511–524.
- Hazan, C. in Shaver, P. (1994). Attachment as an organizational framework for research on close relationships. *Psychological Inquiry*, 5(1), 1–22.
- Hazan, C., Campa, M. in Gur-Yaish, N. (2006). What is adult attachment? V M. Mikulincer in G. S. Goodman (ur.), *Dynamics of romantic love: Attachment, caregiving, and sex* (str. 47–70). Guilford Press.
- Hutchinson, M. K., Jemmott, J. B., Jemmott, L. S., Braverman, P. in Fong, G. (2003). The role of mother-daughter sexual risk communication in reducing sexual risk behaviors among urban adolescent females: A prospective study. *Journal of Adolescent Health*, 33, 98–107.
- Ipavec, D. (1999). *Celostna spolna vzgoja: 0–6 let*. Spes.
- Jerves, E., López, S., Castro, C., Ortiz, W., Palacios, M., Rober, P. in Enzlin, P. (2014). Understanding parental views of adolescent sexuality and sex education in Ecuador: A qualitative study. *Sex Education*, 14(1), 14–27.
- Kershaw, T. S., Milan, S., Westdahl, C., Lewis, J., Schindler Rising, S., Fletcher, R. in Ickovics, J. (2007). Avoidance, anxiety, and sex: The influence of romantic attachment on HIV-risk among pregnant women. *AIDS and Behavior*, 11, 299–311.
- Kobal, L. (2007). Stili navezanosti pomagajočih prostovoljcev in soočanje s stresom pri nudenju psihosocialne pomoči. *Psihološka obzorja*, 16(4), 77–97.
- Kohut, H. (1971). *The analysis of the self*. International University Press.
- Laursen, B. in Collins, A. W. (2004). Parent-child communication during adolescence. V A. Vangelisti (ur.), *Handbook of family communication* (str. 333–348). Lawrence Erlbaum Associates.
- Lieberman, M., Doyle, A. in Markiewicz, D. (1999). Developmental patterns in security of attachment to mother and father in late childhood and early adolescence: Associations with peer relations. *Child Development*, 70(1), 202–213.
- Lyons, H. A., Manning, W. D., Longmore, M. A. in Giordano, P. C. (2015). Gender and casual sexual activity from adolescence to emerging adulthood: Social and life course correlates. *Journal of Sex Research*, 52(5), 543–557.
- Meschke, L. L., Bartholomew, S. in Zentall, S. R. (2000). Adolescent sexuality and parent-adolescent processes: Promoting healthy teen choices. *Family Relations*, 49(2), 143–154.
- Meschke, L. L. in Dettmer, K. (2012). „Don't cross a man's feet": Among parent-daughter communication about sexual health. *Sex Education*, 12(1), 109–123.
- Mikl, J. in Živko, A. (2016). Ali je spolno vedenje povezano z navezanostjo v romantičnih odnosih? *Eksperimentator*, 1, 7–15.
- Overbeek, G. (2018). Buffer or brake? The role of sexuality-specific parenting in adolescents' sexualized media consumption and sexual development. *Journal of Youth and Adolescence*, 47(7), 1427–1439.

- Paul, E. L., McManus, B. in Hayes, A. (2000). Hookups: Characteristics and correlates of college students' spontaneous and anonymous sexual experiences. *Journal of Sex Research*, 37(1), 76–88.
- Penke, L. (2010). The revised Sociosexual Orientation Inventory. V T. D. Fisher, C. M. Davis, W. L. Yarber in S. L. Davis (ur.), *Handbook of Sexuality-Related Measures* (str. 710–730). Routledge.
- Pillay, A. L. (1998). Perception of family functioning in conduct disordered adolescents. *South African Journal of Psychology*, 28(4), 191–196.
- Renner, T. (2006). Odraščati v družinah. In T. Renner, M. Sedmak, A. Švab, & M. Urek (ur.), *Družine in družinsko življenje v Sloveniji* (pp. 89–125). Annales.
- Regovec, M. (2015). Osebnostne dimenzije in spolna promiskuiteta (Doktorska disertacija). Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta.
- Ryan, J., Roman, N. V. in Okwany, A. (2015). The effects of parental monitoring and communication on adolescent substance use and risky sexual activity: A systematic review. *The Open Family Studies Journal*, 7(1), 12–27.
- Rowat, W. G. (2001). *Adolescents in Crisis*. Westminster John Knox Press.
- Scharfe, E. in Eldredge, D. H. (2001). Associations between attachment representations and health behaviors in late adolescence. *Journal of Health Psychology*, 6, 295–307.
- Siegel, D. J. (2014). *Vihar v glavi: Moč najstniških možganov*. Družinski in terapevtski center Pogled.
- Simpson, J. A. in Gangestad, S. W. (1991). Individual differences in sociosexuality: Evidence for convergent and discriminant validity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60(6), 870–883.
- Smetana, J. G. (1988). Concepts of self and social conventions: Adolescents and parents' reasoning about hypothetical and actual family conflicts. *Child Development*, 60(5), 1052–1067.
- Steinberg, L. (1990). Interdependency in the family: Autonomy, conflict, and harmony in the parent-adolescent relationship. V S. Shirley Feldman in R. Glenn Elliott (ur.), *At the threshold: The developing adolescent* (str. 55–276). Harvard University Press.
- Svetaz, M. V., Garcia-Huidobro, D. in Allen, M. (2014). Parents and family matter: Strategies for developing family-centered adolescent care within primary care practices. *Prim Care*, 41(3), 489–506.
- Tisovec, M., Kovačević, P. in Golob, P. (2011). Navezanost, ljubezenski slogi in duhovnost kot napovedovalci menjavanja partnerjev v odrasli dobi. *Psihološka obzorja*, 20(2), 61–82.
- Tracy, J. L., Shaver, P. R., Albino, A. W. in Cooper, M. L. (2011). Attachment styles and adolescent sexuality. V P. Florsheim (ur.), *Adolescent romance and sexual behaviour: Theory, research, and practical implications* (str. 137–159). Lawrence Erlbaum Associates.
- Williams, S. K. in Kelly, D. F. (2005). Relationships among involvement, attachment, and behavioural problems in adolescence: Examining father's influence. *Journal of Early Adolescence*, 25(2), 168–196.
- Zimmer-Gembeck, M. J. in Helfand, M. (2008). Ten years of longitudinal research on US adolescent sexual behavior: Developmental correlates of sexual intercourse, and the importance of age, gender, and ethnic background. *Developmental Review*, 28(2), 153–224.